

sive quæ postea eioem collatæ fuerant ecclesiæ in iure et potestate ipsius omni tempore firmiter consistere. Ob firmitatem tamen rei postulavit Jeremias mansuetudinem nostram ut easdem auctoritates propter amorem Dei et nostræ mercedis augmentum nova iterum confirmatione roborassemus. Cujus precibus benigne adquevimus, et hac nostra auctoritate jubente statuimus ut si forte super eisdem rebus appellatis jam sæpe dictæ ecclesiæ moderno tempore jure possessis vel antequam strumenta chartarum deperissent, quæstio orta fuerit, ut legaliter in foro disceptari necesse sit. Ita per hanc nostram auctoritatem eadem res et mancipia ipsarum eccle-

siarum defendantur, sicut per eadem strumenta, si perditæ non fuissent, defendi poterant. Hanc quippe auctoritatem ut plenior in Dei nomine obtineat vigorem, et cunctis in futurum temporibus ab omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus et nostris inviolabiliter conservetur, manu propria subterfirmamus et annuli nostri impressione sigillari jussimus.

« Data vii Idus Maii, anno, Christo propitio, 13 imperii domni Ludovici piissimi Augusti, indictione 4. Actum Aquisgranensi palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen. »

Mortuus est Jeremias vii Idus Decemb. 827, et sepultus est in monasterio Sanctæ Columbæ.

JEREMIÆ EPISTOLÆ.

EPISTOLA PRIMA.

AD AMALARIIUM.

(*Vide infra inter epistolas Amalarii.*)

EPISTOLA II.

AD FROTHARIUM TULLENSEM EPISCOPUM.

(*Apud Chesnium, tom. II, pag. 722.*)

Jeremias, minimus Christi famulus, charissimo et semper diligendo et amplectendo fratri Frothario venerabili episcopo sempiternam opto salutem.

Quid gratiarum actionem referam pro his quæ meæ parvitati per præsentem internuntium reman- dare dignatus es, nescio. Unum tamen scribo, quia charitas tua, sicut consueta est facere, liberali modo se facturam promisit. Etsi quidem si aliter sinceritas tua significasset, nullo modo credere potuissem, C

B manifestus. Nunc autem præmisi hunc puerum nostrum ante carra nostra, et cætera stipendia, ut de eis jubere digneris, sicut tuæ dilectioni mihi mandare placuit: eo scilicet modo, ut cuncta salva perducantur ad locum quo ire jubemur. Præterea contigit in nostra provincia præsentis anno sal fore charissimum, eo quod propter pluvias in aeris [areis] maritimis ubi fieri solebat, non potuisset perfici usque ad hoc tempus, quo nobis videtur ut ibi aliquid inde licet non pleniter, fieri possit. Quapropter misi libram ut consideretis qualiter carra nostra sale inde mihi revertantur onusta, quia absque sapore salis Christiani vita, ut nostis, infatuata est. Hoc autem ita age sicut rogo, aut ipsum argentum tuis usibus retine. Omnipotentis virtus te a malis omnibus opto protegat, et quæ sibi bene placita sunt tota mente sectari faciat.

ANNO DOMINI DCCCXXXIII.

S. ANSEGISUS

ABBAS FONTANELLENSIS.

VITA SANCTI ANSEGISI ABBATIS

Auctore chronographo Fontanellensi anonymo ejus æquali.

(*Mabil., Act. SS. ord. S. Bened., sæc. IV, p. 1, p. 630.*)

OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

1. De Ansegiso, præter ea quæ inferius ex chronographo Fontanellensi referuntur, pauca nobis dicenda supersunt, nisi quod is ipse auctor est collectionis Capitularium, quæ sub nomine Ansegisi abbatis circumfertur. Hanc nonnulli Ansegiso abbati, qui postea Senonum archiepiscopus fuit, tribuendam censere: quos refellit Jacobus Sirmondus in epistola ad Constantinum Cajetanum, ratus eam esse Ansegisi abbatis Laubiensis, adductus auctoritate Sigiberti in Chronico ad annum 827, cui auctori Trithemius suffragatur. Et recte quidem superioris sententiæ auctores refellit Sirmondus: at Ansegisum

D abbatem inter Laubienses quærimus, nec invenimus. In Chronico siquidem Laubiensi, auctore Folcuino abbate, nullus eo nomine abbas reperitur. Audiendus Adso, seu Hermiricus Luxoviensis abbas, qui de miraculis sancti Waldeberti ac de suis decessoribus librum scripsit sæculo x, de Ansegiso scribens in hæc verba: « Ea tempestate Luxoviensium quoque dignitas inter cætera pristino rigore tabescente jam pene vacillabat. Quod Caesar Ludovicus expertus, Ansegisum virum dignissimum, comptum moribus et sapientiæ decore præpollentem, loco præficit in pastorem. Hic collapsa reparat, dispersa recolligit, situm Ecclesiæ longius extendit, circumpositas officinas amplioribus spatiis atque altioribus

muris exporrigit, parietes quoque ecclesiae cum caeteris ornamentis pulchra varietate depingit. Capitula siquidem regum Francorum, quae diversis fuerant acta conciliis, exceptis, et uno volumine contineri fecit. Cumque inter regni proceres Francorum regibus gratus esset, iustis et piis operibus intentus vitae finem fecit, et illic ubi spatiosius ecclesiam extenderat, dignam accepit sepulturam. Hinc patet Ansegisum hunc esse praedictae Collectionis compilatorem. Quanquam mirum est id a Fontanellensi chronographo, qui sane diligens et gravis auctor est, praetermissum fuisse. Hincmarus Rhemorum archiepiscopus in opusculo 46 commemorat (duo capitula assumpta ab Ansegiso abbate, Capitulum imperialis univ. synodis et placitis collectore) ex primo libro Capitulum, septuagesimo septimo et septuagesimo octavo, *de non dividendis rebus ecclesiasticis et episcoporum electione.*

2. De Ansegiso haec leguntur in Calendario Luxoviensi : xvi Kal. Augusti obitus beati Ansegisi abbatis. Legendum xiii Kal., ut patet ex Vita sequenti et ex vetusto Breviario Fontanellensi typis edito ex mandato Claudii de Pictavia abbatis, quo in Breviario habetur xiii Kal. Aug. Anchisili monachi hujus loci commemoratio. In praedicto Luxoviensi Calendario de eo item ad diem 20 mensis Maii notatur inventio corporis sancti Ansegisi abbatis atque confessoris Christi : tametsi in ecclesiasticis officii nihil de eo agunt Luxovienses nostri. Fontanellenses die 20 Augusti Ansegisum colunt, itemque Novembris die 19.

INCIPIT VITA.

1. Insignis vir gloriosus ac tranquillus, omnique scientia, divinae scilicet atque humanae philosophiae, sufficienter instructus, a Patre Anastasio nomine, matreque vocabulo Himilrada procreatus, divina ordinante clementia regimen accepit loci hujus anno Dominicae incarnationis 823, qui erat annus Ludovici gloriosissimi Augusti decimus, porro Paschalis apostolici circiter septimus, sub die quarto Nonarum Aprilium, indictione 4; de cujus clara origine, vita, conversatione, moribus et actibus, placet praesenti operi ea tantum inserere quae lectoris animum non offendant. Nam juxta saeculi hujus dignitatem ex nobili Francorum prosapia claram duxit originem, quam nobiliorem operum splendidiorem reddidit exemplis. Dux vero clarissimae virtutes in eo maxime refulebant : quarum prima illi fuit, bene vivere; secunda, recte docere. Denique tenente locum regiminis hujus coenobii Girovaldo abbate propinquo suo, hoc accessit monasterium, tonsuramque capitis ab eo suscepit. Deinde non multo post ad palatium eum perducens, in manus gloriosissimi regis Caroli commendare studuit.

2. Defuncto vero Geroaldo, Trasarius hoc adeptus est coenobium : ac non post multum temporis praefatus domnus Ansigisus Flaviacum monasterium, quod sanctus Geremarus fundavit, ac corpore requiescit, quod est situm in pago Bellocacensi, a domno rege Carolo in precarium accepit, anno videlicet incarnationis Domini Jesu Christi 807, qui erat annus anni Magni Caroli, ex quo rex Franco-

^a Nunc Sancti Sixti ecclesia parochialis est intra muros urbis.

rum constitutus est, 39; ex quo vero imperator et Augustus appellatus est, annus 7; quod fere aedificiis destitutum, ac in egestate redactum atque relictum invenit, sed intra pauci temporis spatium nobili sua industria recuperare studuit. Omnia namque aedificia, et publica et privata, ipse ibidem, eliminatis atque projectis iis quae vetustate consumpta fuerant, a fundamentis construi atque in majori elegantia restaurari fecit, veluti cunctis illo adventibus palam est. Nam in praecipuis rei rusticae sagacissimus erat : unde factum est ut diversarum frugum maxima illi copia nunquam deesset, quam semper larga manu cunctis indigentibus erogare noverat. Erat namque eleemosynarius valde, pauperumque refector, profluvius ditator ac defensor ecclesiarum, clericorum nutritor, monachorum verissimus Pater, peregrinorum latissimus susceptor, viduarum ac pupillarum maximus adjutor. Denique ante Flaviacense coenobium duo alia ad regendum ab invictissimo rege Carolo ei commissa fuerant coenobia; unum quod est situm prope muros urbis Rhemensis, et in honore sancti Sixti primi ejusdem civitatis : alterum in territorio Catalaunici castri, quo sanctus episcopus Memmius corpore quiescit humatus. Quibus desertis Flaviacensis rector constituitur anno supra scripto. Praeterea dum praedictum Flaviacense coenobium jure precarii ac beneficii teneret, etiam exactor operum regalium ^b in Aquisgrani palatio regio, sub Einhardo abbate viro undecunque doctissimo, a domino rege constitutus est; quod nobilissime administravit, atque in cunctis operibus suis prudenter se agebat. Plurimis vero ejusdem regis jussu legationibus strenuissime functus est.

3. Interea defuncto Magno Carolo imperatore Augusto divinae memoriae, Ludovicus ejus filius in imperium elevatur : a quo idem domnus Ansegisus magnifice honorari meruit. Anno denique imperii sui 4, Luxovium famosum Gallis coenobium ad regendum beneficii jure eidem contulit. Quo anno Stephanus papa, tertio mense postquam Romam remeaverat, reversus de Francis, viii Kalendas Febr. vita decessit : in cujus sede Paschalis successor efficitur. Luna eclipsim passa est nono Februarii die, hora noctis secunda. Abdiraman rex Saracenorum legatos pro pace Compendium ad imperatorem misit, qui Compendio auditi, et Aquisgrani iterum perrexerunt, tresque menses detenti, regi suo remissi sunt. Hoc etiam anno Bernardus rex Italiae in deditionem apud Cavillonem imperatori se tradidit. Sed, his omissis, ad caetera revertamur.

4. Anno igitur imperii domni Ludovici Augusti tertio Trasarius rector hujus coenobii cum licentia ejusdem imperatoris ad locum suae nativitatis repedavit, ac Beneventum in Campania regrediens, a

^b Id est, regis aedificiis praefectus.

Sigone dicit, quem ex lavacro sanctæ regenerationis susceperat, honorifice susceptus est. Post quem Eginhardus hoc cœnobium per septem ferme tenuit annos. Quod demum ultro derelictum, divina (ut credi fas est) jussione ac gloriosissimi imperatoris Ludovici largitione domnus Ansegisus ad gubernandum suscepit anno jam supra taxato. Quod tam solerti studio summaque industria nobilitavit, ut novus Wandregisilus credi posset, aut etiam magnus pæsul Ansbertus redivivam ad lucem regressus fore putaretur. Verum sicut illi in exordio sui ædificiis nobilitaverunt, clerum * auxerunt, disciplinis ecclesiasticis imbuerunt: ita iste diruta emendare stadiit, ac vetustate consumpta in majori elegantia reparavit. Clerum nobilissime auxit, ac regulari ordine secundum egregii Patris Benedicti normam ut vitam degerent, multipliciter decertavit. Nam ex desidia priorum Patrum, qui gregis sibi commissi curam minus devote gesserunt, status almæ Regule prædicti Patris Benedicti jam quasi casurus videbatur: licet illi, qui Domino militabant canonico ordine, irreprehensibiliter conversarentur. Contigerat enim ob incuriam, ut jam dixi, prælatorum qui ea quæ Regule auctoritas sacræ dare mandabat, parvipendendo impertiri distulerant: sed prædictus reverendissimus Pater Ansegisus hoc modis omnibus satagit, ut in pristinum statum ac legem recuperaret, juxta quod voluntatem domni imperatoris super hoc noverat: et quæ Regule auctoritas dare mandabat, largiri modis omnibus non negligeret. Denique ex Luxovio cœnobio, quod in Galliarum terris in religione ac regulari disciplina non inferius usque ad præsens videtur, monachos Deum timentes, virosque religiosos secum huc adduxit, qui et legem istinc monachorum docerent, et exempla salubria ostenderent: licet olim a viro justo Benedicto Fossatensis cœnobii abbate, eruditi in hac philosophia, fore viderentur, qui plurimis diebus in hoc monasterio conversantes, nonnulla exempla doctrinæ et bonitatis suæ istic reliquerunt. Nam, ut vere fatear, non inferius Franciæ seu Galliæ monasteriis istud in omni religione comparabatur cœnobium.

5. Nec mirum, si tempore ducis optimi milites Christi per viam regiam incederent, licet nunc Christi charitas non sit refrigerata: cum utique signifer sanctissimæ disciplinæ idem existeret, qui omnibus imitandus apparebat. Quicumque enim illum audiebat præcipientem, non redarguebat aliter operantem. Testimonium veritati, non amicitia reddebat. Sermones ejus utiles magis quam faceti esse noverat: a verbis quoque turpibus omnimodis abstinere, sciens quia licentia eorum impudentiam nutrit. Quatuor quoque virtutes, quibus omnis homo præcipue inniti debet, in eo refulgebant: prudentia videlicet, fortitudo, temperantia, atque justitia: sermo nempe ejus nusquam inanis exstitit, imo subditis sibi allisque aut suasit bona agere, aut mo-

A nuit docere recta; aut consolatus est dolentes. aut præcepit fidem Deo æterno et immortalis, regique terreno inviolatam servare: quæ etiam in suis actibus primus adimplere curavit. Quæcunque vero ex rebus transitoriis possedit, nihil magni aestimavit, sed potius caducum esse credidit. Ideo gazas suas monasteriis ac egenis distribuere satagebat, thesaurizans sibi thesauros in cœlo, quo fur non appropriaret, neque tinea devoraret. Vitiorum per omnia fugax exstitit: aliorum vero neque acerbus reprehensor, neque curiosus scrutator. Cunctis denique benignus, in adversis firmus, in prosperis cautus et humilis. Justitiæ postremo virtutem quam magnifice tenuerit, testantur legationes, quibus jussu Augustorum frequenter functus est: maxime ea quæ tempore domni Ludovici magni imperatoris, jussu ejusdem partibus marçæ Hispanicæ celebrata est adversus Gautselmum custodem limitis illius. Erat enim in sermone verissimus, in fide firmissimus, in bonis operibus promptus, in judicio justus, in consilio providus, in bonitate conspicuus, in charitate præclarus, fide catholicus, eleemosynis dives, vigil ingenio, promptus eloquio, flagrans studio. Utile nempe vas in domo Domini, Deo sedule serviens, errantes corrigens, correctos fovens, obstinatos spernens, humiles semper diligens, regi terreno subjectus, Christo dominatori omnium devotus.

6. Quantum vero in ecclesiasticis curis intentus fuerit, testantur innumera in cœnobiis ejus curæ subditis ab ipso collata. In Luxoviensi namque cœnobio hæc dona obtulit: crucem auream mirifice factam, gemmis pretiosissimis decoratam, habentem baculum argento coopertum, quem secum solitus erat in itinere bajulare; offertorium aureum cum patena sua aurea opere mirabili, calices argenteos tres deauratos, anaglyfco opere patros: hanapum argenteum optimo opere factum, habentem limaces aureos quatuor, in fundo exteriori sibi annexos; aquamanile et urceum argenteum mirabili opere. Altare in honore perpetuæ virginis Mariæ decoravit tabula lignea, quam imaginibus argenteis diversis cooperuit. De vestimentis vero, rodinum optimum unum, planetas casulas quinque; cindados duodecim coloris diversi; dalmaticas tres; pallia fundata sex; tapeta optima octo: Ecclesiam sancti Petri altiorem in fabrica sua, muros exaltans, reddidit, ac cum clavis ferreis eam cooperuit. Porticum præterea, quæ vadit de ecclesia beati Petri ad Sanctum Martinum, de novo fecit; et eam cooperiens scindulas ejus ferreis clavis affixit.

7 In hoc igitur Fontanellensi cœnobio hæc munera contulit. Portionem magnam ligni salutiferæ crucis Dominicæ inclusam auro, quod rotando schemate formatum erat, ejusque in medio crystallum positum, ita ut figura ligni sanctæ crucis intuentibus intus appareret. Quod postea præpedientibus peccatis, sive alio quolibet casu de frontispicio lecti pro-

* Id est numerum clericorum, quo nomine monachi passim eo tempore donabantur.

tectoris nostri beati Wandregesili fures sustulerunt perforata maceria basilicæ Sancti Petri. Quod factum est pridie Nonas Decembris, Dominica, expletis post obitum ejusdem gloriosi Patris mensibus tribus, et diebus sexdecim. Calicem aureum mirifice factum, duas hinc inde habentem ansulas, gemmis pretiosissimis decoratum, qui pensat libram; alterum argenteum, anaglyfico opere factum, operis mirandi cum patena sua argentea; offertorium argenteum ejusdem calicis, habens effigiem mirifici operis; alia offertoria argentea cum patenis argenteis earumdem; coronam majorem argenteam cum lampada sua argentea optimam unam. Item lampadam argenteam unam; thuribulum argenteum optimum unum; candelabra argentea tria habentia solidos nonaginta, id est, unumquodque triginta; sigilla aurea mirifica cum pretiosis lapidibus numero duo; urceum argenteum cum aquamanili optimum unum; cuppas vitreas auro ornatas duas, eburneam unam mirifice factam. Pyxidas eburneas duas; banapum vitreum optimum unum; quatuor evangelia in membrano purpureo ex auro scribere jussit Romana littera; ex quibus Matthæi, Joannis et Lucæ complevit, sed, interveniente morte ejusdem, reliquum imperfectum remansit. Lectionarium etiam in membrano purpureo similiter scribere jussit, decoratum tabulis eburneis; antiphonarium similiter in membrano purpureo argenteis scriptum litteris, ornatumque tabulis eburneis. De vestimentis vero ecclesiasticis largitus est pallia, quæ dicuntur fundata, tria; stauracia duo; stragulum Hispanicum unum; tapetia quatuor; dalmaticas ministrorum ministerio aptas sex; roccum subdiaconalem unum; coccum unum; tunicam sacerdotalem Indici coloris eum vestimento integro unam; planetas casulas quatuor; casulas item ex cindato Indici coloris tres; viridis coloris ex cindato item tres; item rubei sive sanguinei coloris ex cindato unam; blatteam item casulam unam; cappas Romanas duas, unam videlicet ex rubeo cindato et fimbriis viridibus in circuitu ornatas, alteram ex cane pontico, quem vulgus Beuvrum nuncupat, similiter fimbriis sui coloris decoratam in orbe; linteum optimum unum; facistergium [*forte facistergium*] optimum unum; fanones optimos duos, unum auro decoratum, alterum stauratio; item de cindato duos; pulvinaria serica evangelicis officiis apta, majora, duo; minus, unum; cingula Romano opere facta auro decorata duo; mapulas duas, stolas duas.

8. De libris autem hanc dedit copiam, bibliothecam optimam, continentem Vetus et Novum Testamentum cum præfationibus ac initiis librorum aureis litteris decoratis; libros Expositionum divi Augustini in Genesim ad litteram volumen unum; item Enchiridion ejusdem, volumen unum; ejusdem explanationum in omnes psalmes volumina tria; ejusdem

A contra Julianum hæreticum volumen unum; item librum epistolarum ejusdem ad diversos, volumen unum; item ejusdem librum qui dicitur, *Unde malum*, volumen unum; item librum ejusdem qui prætitulatur, de Doctrina Christiana, volumina unum; librum decem Chordaram ejusdem; ejusdem super Epistolam Joannis; item adversus epistolam fundamenti volumen unum; homiliare ejusdem, volumen unum. Expositionem beati Ambrosii in Lucæ Evangelium, volumen unum; Epistolarum ejusdem ad diversos, volumen unum; item ejusdem librum qui dicitur de Bono mortis, volumen unum; item ejusdem de Joseph ac duodecim Patriarchis volumen unum. Epistolarum beati Hieronymi volumen unum; epistolarum sancti Sixti Episcopi volumen unum; Historiarum Josephi volumen unum; Tagii Sententiarum, volumen unum; Excerptionum Paterii de Veteri ac Novo Testamento ex Opusculis beati Gregorii Papæ volumen 1. Evipi ex Opusculis beati Augustini similiter volumen 1. Gregorii in parte media Job. vol. 1. Librum Fulgentii episcopi Carthaginensis vol. 1. Librum Ferrandi diaconi Ecclesiæ Carthaginensis vol. 1. Bedæ in Genesim Expositio vol. 1. Ejusdem de computo ac ratione temporum vol. 1. Collectaneos duos super anni circulo, Pauli diaconi volumina ^b duo; libros glossarum duos; librum canonum diversorum conciliorum volumen unum.

9. Aedificia autem publica ac privata ab ipso cepta et consummata hæc sunt. In primis dormitorium fratrum nobilissimum construi fecit, longitudinis pedum ducentorum octo, latitudinis vero viginti septem. Porro omnis ejus fabrica porrigitur in altitudine pedum sexaginta quatuor: cujus muri de calce fortissima ac viscosa, arenaque rufa et fossili, lapideque tofoso ac probato constructi sunt. Habet quoque solarium in medio sui pavimento optimo decoratum, cui desuper est laquear nobilissimis picturis ornatum. Continentur in ipsa domo desuper fenestras vitreas, cunctaque ejus fabrica, excepta maceria, de materia quereuum durabilium condita est: tegulaeque ipsius universæ clavis ferreis desuper affixæ: habet sursum trabes et deorsum. Post quod ædificavit aliam domum quæ vocatur refectorium, quam ita per medium maceria ad hoc constructa dividere fecit, ut una pars refectorii, altera foret cellarii; de eadem videlicet materia similique mensura sicut et dormitorium: quam variis picturis decorari in maceria et in laqueari fecit a Madulfo egregio pictore Cameracensis ecclesiæ. Tertiam nempe fecit domum egregiam construi, quam majorem vocant, quæ ad orientem versa ab una fronte contingit dormitorium, ab altera adhaeret refectorio: ubi cameram et caminatam, necnon et alia plurima ædificare mandavit: sed adveniente morte ejusdem, hoc opus ex parte imperfectum remansit. Hæc tria egregia tecta ita constituta sunt: dormi-

^a Is est Tagius seu Taius, aliis Taio, Cæsaraugustanus episcopus, qui ex libris sancti Gregorii papæ primi compilavit quatuor libros sententiarum.

^b Nempe homiliarum in evangelia totius anni, quæ de re legenda Caroli Magni epistola ad Paulum.

torium videlicet ab una fronte versum est plagæ septentrionali, ab altera australi, et adiuæret ab ea basilicæ sancti Petri. Refectorium similiter versum est eisdem plagis: et est fere contiguum a parte meridiana absidæ basilicæ S. Petri. Porro illa major domus, sicut supra diximus, ad orientem constituta est. Ecclesia autem Sancti Petri a parte meridiana sita est, versa tamen ad orientem. Ipsa etiam a parte occidentali triginta pedum in longitudine, ac totidem in latitudine accrevit, constructo desuper cœnaculo: quam in honore Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi dedicandam fore præoptabat. Sed et ipsum opus propter mortem ejus tam citam imperfectum remansit. In eadem autem basilica Sancti Petri pyramidem quadrangulam altitudinis triginta quinque pedum de ligno tornatili compositam, in culmine turris ejusdem ecclesiæ collocari jussit; quam plumbo, stanno, ac cupro deaurato cooperiri jussit, triaque ibidem signa posuit, nam antea nimis humile hoc opus erat. Ipsam namque turrim, simulque absidam tegulis plumbeis a novo cooperiri jussit. Jussit præterea aliam condere domum juxta absidam basilicæ Sancti Petri ad plagam septentrionalem, quam Conventus, sive Curia, quæ Græcè *Beleuterion* a dicitur, appellari placuit; propter quod consilium in ea de qualibet re perquirentes convenire Fratres soliti sint. Ibi namque in pulpito lectio quotidie divina recitatur, ibi quidquid regularis auctoritas agendum suadet, deliberatur. In qua etiam monumentum nominis sui collocari jussit, ut dum vitæ præsentis terminum daret, illic a suis deponeretur b. Item ante dormitorium, refectorium, et domum illam quam majorem nominavimus, porticus honestas cum diversis pogis ædificari jussit, quibus trabes imposuit, ac juxta mensuram eorundem tectorum in longum extendit. In medio autem porticus, quæ ante dormitorium sita videtur, domum chartarum constituit. Domum vero, qua librorum copia conservaretur, quæ Græcè *pyrgiscos* c dicitur, ante refectorium collocavit, cujus tegulas clavis ferreis configi fecit.

40. In Flaviacensi quoque cœnobio quæ obtulerit dona, hoc in loco declarandum censuimus. Ibi namque gratuita benignitate largitus est calices argenteos diversos decem; aquamanile argenteum cum urceo suo argenteo; candelabra argentea numero septem; pallia diversa plus minusve quadraginta; casulas, planetas, ac cindatos diversos triginta, quarum coltres oneri videtur describere. Fanones ac lintea non occurrunt memoriæ quot fuerint numero. In honore vero sanctæ Trinitatis basilicam

a *Βουλευτήριον*, locus in quo tractatur consilium. Capitulum etiam tum, ut nos modo; *Capitolium* nonnulli appellabant. Dictum Capitulum a capitulo Regulæ, quod eo in loco legi solebat ab antiquo post Primam. Unde et *Prima hora apud quosdam Capitulum nuncupatur*, ex Ordine Romano.

b Ergo jam tum mos erat ut abbates in capitulo tumularentur. Exemplo est etiam Bertharius abbas

ædificavit, ante cujus aram tabulam argenteis imaginibus decoratam collocavit, ipsique aræ crucem argenteam imposuit, universamque basilicam variis picturis decorari jussit. Nomina autem librorum, quos ipsi contulit loco, hæc sunt. Pandectem a beato Hieronymo ex Hebræo vel Græco eloquio translatus; ejusdem expositionem in duodecim prophetas; et sunt tomi viginti in volumine uno; ejusdem in Isaia propheta libri octodecim, volumen unum; ejusdem librum epistolarum, volumina duo; in Proverbiis Salomonis ejusdem volumen unum; in Daniele prophetam ejusdem; in Evangelio Matthæi ejusdem, continens in eodem decreta Gelasii papæ de libris recipiendis et non recipiendis; et excerptio aliqua de libris Exameron sancti Ambrosii episcopi, codex unus; libros sancti Augustini qui præcitantur de Civitate Dei, numero triginta [L. viginti] duo, in codice uno; ejusdem expositionem in Evangelio sancti Joannis, volumen unum; Homiliare ejusdem continens sermones cxxvii, volumen unum; Libros ejusdem xv de sancta Trinitate volumen unum; concordiam Evangeliorum ejusdem, codicem unum; ejusdem de Doctrina Christiana, codicem unum; Expositionem symboli ejusdem, codicem unum; quæstiones ejusdem octoginta, codicem unum; de baptismo parvulorum ejusdem ad Marcellum libros tres: de sermone Domini in monte libros duos; de providentia Dei serm. 1; de Natali proprio serm. 1, Ad Flactianum epistol. d volum. 1; ejusdem Academicorum lib. tres; Soliloquiorum lib. duos; de immortalitate librum unum; de quantitate animæ lib. unum; de Magistro lib. unum; de ordine lib. ii; de videndo Deo librum 1, vol. 1; libros Confes. ejusdem, codicem unum; librum qui dicitur Enchiridion, cod. unum; in Psalmis expositionem ejusdem, codicem unum; expositionem sancti Ambrosii e in Epistolas Pauli, vol. unum; Hisyichii presbyteri in Leviticum lib. vii, cod. 1; Expositionem sancti Joannis Constantinopolitani episcopi in Matthæum; Apocalypsim sancti Joannis, continentem etiam librum sancti Isidori Differentiarum, cod. unum; S. Hilarii episcopi contra hæreticos cod. unum; Homiliarum beati Gregorii papæ in novissima parte Ezechielis prophete in cod. uno; epistolarum ejusdem, cod. unum; Expositionem Bedæ presbyteri in Actibus apostolorum, cod. unum; in septem Epistolas canonicas et Apocalypsim Joannis cod. unum; ejusdem in Marci Evangelium cod. unum; ejusdem in Lucam evangelistam cod. 1; librum Testimoniorum Isidori de Christo et Ecclesia, cod. unum; ejusdem Etymologiarum cod. unum; eiusdem Rotarum

Casinensis in Chronici Casinensis lib. ii, pag. 44.

c *Πύργος* Græcè, Latine turris.

d Non exstat.

e Jam ergo sæculo nono commentarii illi in Paulum, quos Juliani esse modo constat inter eruditos, Ambrosio tribuebantur, quod etiam ex *Hiemaro* aliisque patet.

ad Sisebutum regem cod. 1; Properi^b de Vita A activa et contemplativa in cod. 1; Prognosticon futuri sæculi cod. 1; disputationem fidei inter Arium hæreticum ac Athanasium catholicum in cod. 1; Epistolarum sancti Cypriani martyris cod. 1; Alcuini de Trinitate librum in codice 1; Regulam beati Basilii episcopi, Regulam beati Benedicti in cod. 1; Historiam ecclesiasticam Eusebii Cæsariensis episcopi in cod. uno; Chronicam ejusdem in cod. uno; Historiam item ecclesiasticam trium virorum, id est Zozomeni, Theodoriti, et Socratis, in cod. uno; Canones diversorum Patrum in Codice uno; Sacramentoria volumina duo; Cassiodori de Arithmetica vol. unum; ejusdem in Psalmos expositionem, vol. unum; Homiliarum Origenis in Veteri Testamento volumina duo; ejusdem in Psalmos B expositionem, volumina duo; Vitas beatorum confessorum Hieronymi, Augustini, Gregorii^c; Item passionem beatæ Columbæ virginis in cod. uno; Institutio ac collectio cujusdam de vita canonica, vol. 1; Gesta Francorum in cod. uno; et alios plurimos, quorum nunc nomina non occurrunt memoriæ.

11. In elemosynarum vero largitionibus quantum sollicitus exstiterit, ipsa ejus opera testimonium perhibent. Nam quodam tempore, id est anno regiminis sui decimo octavo, in passionem incidit illam quam medici paralytim vocant: moxque vocatis domesticis ac fidelibus seu intimis suis, hanc rerum suarum distributionem gratuito animo facere curavit. quæ largitio seu distributio, ipsius jussu ac supplicatione edita est a venerabili viro Hildemanno Bellocensis urbis episcopo, adjuncto Berteningo et Gerlone laicis, simulque Landone monacho. Cujus textus talis est. In hoc Fontinellensi cœnobio largitus est Fratribus libras nonaginta, nam omnibus annis triginta in censu dare consueverat: famulis laicis libras decem; senibus in illo xenodochio et

^a Liber iste non exstat in editis operibus Isidori, si bene memini.

^b Et hic liber non est Properi, sed Juliani Pomerii.

^c Nempe eam quæ a Paulo diacono scripta est. Nam Joannes diaconus nondum hac de re scripserat.

^d Gemeticum cœnobium virorum ad Sequanam infra Rothomagum, prope Fontanellam, hactenus celeberrimum, vulgo *Sumiéges*.

^e Logium Partheneum, modo eversum, situm erat ad Sequanam prope Calidumbeccum oppidum, in loco qui nunc Logensis portus dicitur.

^f Insigne monasterium, tunc virginum, nunc virorum.

^g Villare, vulgo *Montivilliers*, insigne cœnobium virginum Benedictinarum in Caletis.

^h De Longogilo nihil mihi succurrit.

ⁱ S. Walerici ad ostia Somenæ.

^j S. Richarii Centulense.

^k S. Audomari. Sic nonnunquam dicebatur monasterium Sithiense, cujus erant duæ ecclesiæ, Sancti Bertini et Sancti Audomari, utraque monachorum ab initio, nunc ecclesia Sancti Audomari est cathedralis, alia monachorum.

^l Monasterium Sancti Audoeni etiam nunc viget Rothomagi, ubi ecclesia cathedralis beatæ Mariæ sacra est duæ sunt ecclesiæ parœciales Sancti Martini.

A cæteris mansionibus pauperum solidos decem; uniuersæ familiæ hujus cœnobii libras quadraginta. Cæterorum monasteriorum nomina, ad quæ eadem largitio elemosynæ pervenerit, sigillatim exprimam.

^d Ad Gemeticum cœnobium libras v direxit.

^e Ad Logium libram unam.

^f Ad Fiscamnum libram unam.

^g Ad Villare libram unam.

^h Ad Longogilum libram unam.

ⁱ Ad sanctum Walericum libram unam.

^j Ad beatum Richarium libras duas et semis.

^k Ad sanctum Audomarum libras duas et semis.

^l Ad sanctum Audoenum in Rothomago libras quinque. Ad sanctam Mariam in domo ejusdem ecclesiæ libras duas: ad sanctum Martinum in eadem urbe et cæteris cellis, solidos viginti quinque. Ragnoardo ejusdem urbis archiepiscopo libras decem: videlicet ut quinque presbyteris et alias quinque pauperibus erogaret.

^m Ad Penthale monasterium solidos quindecim: ad Penante solidos quindecim.

ⁿ Ad Pratellos similiter.

^o Ad Ebroicas civitatem libram unam: ad illam crucem sancti Audoeni libras duas.

^p Ad Lixovium urbem libram unam: ad Fontanas cœnobium solidos duodecim.

^q Ad Bajocas civitatem libras duas: ad duorum Gemellorum monasterium libras duas.

^r Ad sanctum Martinum Turonensem libras quinque, illis canonicis in domo libram unam.

^s Ad S. Annianum Aurelianensem libram unam, illis canonicis in domo libram unam.

^t Ad sanctum Benedictum in Floriaco libram unam.

^u Ad Ferrarias libras duas.

^v Ad sanctum Carilefum libram unam et semis.

^w Ad Corbionem monasterium libram unam.

^x Ad sanctam Columbam in Senonis, illis monachis libras duas: illis canonicis in eadem civitate

^y Penthale monasterium situm erat ad Lirixinum (*la Lizaine*) amnem in Sequanam influentem, a Childerto rege conditum in gratiam S. Samsonis episcopi Dolensis, ut ex ejus Vita constat. *Penante* videtur esse ejusdem Samsonis cœnobium. Dolense, ubi is sepultus est, *Penetale* dictum in alia ejusdem sancti Vita apud Joannem a Bosco, nunc cathedralis ecclesia Macloviensis.

^z Pratellense monasterium, vulgo *Préaux*, itidem in Neustria, hactenus superest, ab annis sexcentis instauratum ab Humfredo nobili viro.

^{aa} Crux sancti Audoeni, aliis monasterium Sancti Leutfredi, in diocesi Ebroicensi in Neustria.

^{ab} Fontanæ, mihi videtur esse illud quod dicitur Fontanetum, *Fontenay*, diocesis Bajocensis, a sancto Evremundo abbate constructum.

^{ac} Duo-Gemelli prope Bajocas quondam a sancto Martino abbate Vertavensi, ut creditur, ædificatum, eversum jacet.

^{ad} Hinc patet monasteria Sancti Martini Turonense, et Sancti Aniani Aurelianense, jam tunc ad canonicos conversa fuisse.

^{ae} De Floriacensi monasterio dictum sæpius, uti et de Ferrariensi et sancti Carilefi, quæ hactenus supersunt.

^{af} Corbionense dicebatur monasterium a sancto Launomaro ædificatum.

^{ag} Supersunt apud Senonas monasteria Sancti

libras duas. Item ad Sanctum Petrum illis monachis A
in eadem urbe libram unam.

• In Antisiodoro urbe illis canonicis libram unam.
Ad Sanctum Remigium illis monachis similiter. Ad
Sanctum Meracleum in eadem urbe similiter. Item in
Antisiodoro ad Sanctum Germanum illis monachis
libram unam.

• In Trecais illis monachis ad Sanctum Petrum li-
bram unam.

• Ad Sanctam Crucem Meldis illis monachis simi-
liter.

• Ad Fossatos monasterium illis monachis libras
duas.

• Ad Sanctam Genovefam Parisius libras duas.
Ad Sanctum Germanum Parisius libras tres : in
eadem urbe illis canonicis libram unam. Ad sanctum B
Dionysium libras quinque. Ad Calam monasterium
libras duas.

• Ad Sanctum Lucianum illis monachis libras
duas. Belloaci illis canonicis libram unam. Ad Fla-
viacum illis canonicis libras quindecim. Ad opus
famulorum eorum libras decem. Hilj. manno episco-
po ad presbyteros et pauperes libras decem. Ad Ora-
torium monasterium solidos quindecim. Ad Fonta-
nidum monasterium solidos decem. Ad Insulam mo-
nasterium solidos decem.

• Ad Andelagum monasterium solidos duodecim.

• Ad Malardum vallem solidos decem.

• Ad Reshace monasterium libram unam et semis.

Columbæ et Sancti Petri ordinis nostri. S. Remigii C
cœnobium, quod itidem in hujus civitatis suburbio
situm erat, jam destructum est, præter oratorium
modo parviale.

• Antisiodori vero monasterium Sancti Germani
hactenus subsistit.

• Cellense monasterium Sancti Petri apud Trecais,
de quo infra, ubi de translatione sancti Frodoberti
abbatis, hactenus floret.

• Meldis cœnobium Sanctæ Crucis, nunc dicitur
Sancti Faronis.

• Fossatense vero Sancti Mauri, de quo inferius,
ubi de translatione S. Mauri, ab uno sæculo sæculari
toga donatum est.

• Apud Parisios Sanctæ Genovefæ monasterium
est canonicorum regularium ordinis sancti Augu-
stini : Sancti Germani et Sancti Dionysii monasteria
hactenus vigent sub ordine nostro.

• Item Bellovacii cœnobium Sancti Luciani; tum
Flaviacense Sancti Geremari, sic dictum a Geremaro
conditoræ. At Oratorium, Oroer, Sancti Ebrulfi D
quondam, postea Sanctæ Angadrismæ, destructum
est, uti et Fontanidum. Monasterium Insula illud
ipsi in est quod S. Geremarus construxisse memora-
tur in ipsius Actis. Ejusdem monasterii mentionem
facit Hincmarus, Rhemorum antistes, in epistola ad
Hincmarum Laudunensem relata in concilii Duzia-
censis parte II, cap. 3. *Monasterium quod dicitur
Isa, in parochia Belvacensi, etc.*

• Andelagum monasterium virginum, vulgo An-
deley, ad Sequanam quatuor leucis supra Rothoma-
gum, a Beda Venerabili laudatum, jam pridem
corruit.

• De Malardo valle nihil observandum succurrit.

• Reshacense in Brigio tractu, Rebais, abbatem
primum habuit sanctum Agilum.

• Sancti Salvii in Brago, an S. Salvii in oppido
Monstrolio, non expedit. Nisi si legendum sit *Sancti
Salvatoris in Brago* seu Brâjaco ad Sequanam in

PATROL. CV.

• Ad Sanctum Salvium in Brago solidos decem.

• Ad Malam monasterium libram unam

• Ad Sanctum Vedastum in Atrebatu libras duas.

• Ad Cameracum libras duas. Ad Sanctum Gau-
gericum libram unam.

• Ad Corbeiam libras quinque.

• Ad Sanctum Eligium in Noviomio civitate libram
unam. Item ad eandem urbem canonicis libram
unam.

• Item ad Suessionis civitatem canonicis libram
unam. Ad sanctum Crispinum solidos quindecim.
Ad sanctum Medardum monachis libram unam; illis
sanctimonialibus libras tres.

• Ad Rhenis illis canonicis libram unam • ad
Sanctum Remigium in eadem urbe monachis libram
unam.

• Ad Sanctum Memnium in Catalauno libram
unam. Ad eandem urbem solidos xv.

• Ad Altum Montem monasterium, quo sanctus
Ausbertus quondam exsilio fuit intrusus, atque
consortiis inde ereptus humanis, solidos quindecim.

• Ad Malbodium cœnobium libram unam.

• Ad Castrilocum monasterium similiter.

• Ad Laubias monasterium libram unam.

• Ad Indam cœnobium libras duas. Ad Lingonas
illis canonicis libram unam.

• Ad Luxovium libras viginti quinque, id est ipso
monasterio libras decem. Ad Fontanas cellam ejus-
dem cœnobii libram unam et semis. Ad Cusantiam
pago Senonensi, de quo in Vita sancti Paterni.

• Quid sit etiam *Mala* monasterium ignoro. Ne-
que enim de monasterio Malasci diocesis Carcasso-
nensis, quod modo Montis-Olivi dicitur, hunc locum
explicandum esse puto; an de Malmundario?

• Sancti Vedasti abbatia hactenus celebris est
apud Atrebatas.

• Sancti Gaugerici est collegiata sæcularium ca-
nonicorum ecclesia Cameraci, vulgo *Saint-Gery*.

• Corbeia monasterium illustre laudatur passim
in Actis sancti Adalhardi, Walæ, Paschasii Radberti
abbatis, et sancti Anscharii.

• Monasterium Sancti Eligii in urbe Noviomio nunc
a fundamentis instauratur a nostris intra urbem.

• Abbatia Sancti Crispini et Sancti Medardi viro-
rum, ac Sanctæ Mariæ virginum hactenus subsistunt.

• Item apud Rhemos Sancti Remigii.

• Catalaunis abbatia Sancti Memnii est canoni-
corum regularium.

• Altus-Mons, vulgo *Hautmont*, ad Sabis (*la Sam-
bre*) fluvii initia, hactenus militat sub ordine nostro.

• Malbodium, *Maubeuge*, una abhinc leuca, est
sæcularium canonicarum seu domicellarum, quæ do-
mus olim pro sacris virginibus a beata Aldeguode
condita est.

• Idem dicendum de Castrilocensi Parthenone, qui
apud montes Hannoniæ a sancta Waldetrude Alde-
gundis sorore constructus est.

• Laubiense ad Sabim hactenus insigne est mo-
nasterium, de quo in Actis sanctorum Landelini et
sancti Ursuarii abbatis.

• De Indensi prope Aquasgrani sito dictum est in
Vita sancti Benedicti Anianæ abbatis.

• Luxovio, celebri hactenus monasterio in Vosago,
suberant Fontanæ et Anagranates, *Fontaines, Ane-
gray*, hactenus prioratus a Luxovio pendentis. Cu-
santia, *Cusance*, monasterium quondam a sancto
Ermenfredo conditum, subditumque Luxovio, nunc
est prioratus abbatia Sancti Claudii subjectus.

similiter. Ad Anagrates lib. II.

• Ad Romarici montem libram unam.

• Ad Balmam similiter libram unam et semis.

• Ad *Morbach* cœnobium libram unam. Ad Sanctum Gregorium libram unam.

• Ad Monasterium-Mauri libram unam.

• Ad Melundis libram unam.

† Ad Sanctum Reginbertum, ubi primo elementa didicerat litterarum, per manus ubi que matris suæ in usus egenorum viginti libras expendit. Simili modo per manus Berteningi libras viginti; sibi vero in domo sua famulantibus libras quadraginta largiri fecit. Tribus vicibus omnes opes suas ⁶ egenis ac pauperibus erogari fecit, nil sibi reservans: quæ qualiter gesta sint, ne nauseam aut fastidium ingessisse videar, transcendendo omittam. Eleemosynis enim sibi viam præparavit, quoniam noverat externum omnem hominem [L., extremum diem omnis hominis] esse sive ad pœnam, sive ad gloriam. Ideo eleemosynis ac orationi us servorum Dei se roborabat, ut et cursum hujus vitæ pacifice transigeret, atque feliciter in perpetuum viveret. Rexit autem hoc cœnobium idem gloriosus vir per annos decem, menses quinque, dies XVIII. Ipso tempore recessit dominus Ansegisus, Dominica illucescente, die XIII Kal. Augusti; eodem die cum fletu maximo tumulatus extra

A basilicam Sancti Petri ^b ad aquilonalem plagam, in porticu in qua fratres conventum celebrare soliti sunt, ac consultis Deo dignis aures accommodare: et cessavit regiminis locus triginta et octo diebus.

CONSTITUTIO ANSEGISI ABBATIS.

Constitutionem vero quam servis Dei isto in cœnolio degentibus de victu ac vestitu instituit, commodum arbitratus sum huic operi inserere: cujus talis est textus:

Memoratorium, qualiter dominus ac venerabilis Ansegisus abbas disposuit vestimenta et calcementa atque alimentum fratribus in monasterio Fontanella morantibus, una cum consensu eorum ordinabiliter: ut absque ullius occasionis querela, omni egestate exclusa, vota sua Deo reddere, atque sponsonum suæ negotium ad effectum omni tempore perducere possent.

De pago namque Bononiensi et Tarvanensi vestitus integros LX censuit porrigendos, drappos albos ^{xx}, de quibus camisæ ^{xx} fieri possent, coria boum ad soleas ^v composita, fabarum modios ^{xx}, caseorum pensas ^{xxi} per libras ^{LXXV}, ova mille, ceræ ad illam ecclesiam libras ^{cc}, ad opus fratrum ^c, sevo lib. ^{cc}, de Corialinse calcibus ^{xxiv}, bragal ^{LX}. Ad saccos autem faciendos drappos albos ⁱⁱ, de quibus fieri possint stamineæ ^x, toaculas ⁱⁱ, coria bovina composita ^v, fabarum modios ^x, pisorum modios ^{xx},

• Habendense Sancti Romarici cœnobium, vulgo *Remiremont*, monasterium est canonicarum Benedictinarum, olim monacharum, de quo in Vita sancti Romarici.

• De Balma, *la Baume*, diœcesis Vesontionensis.

• *Morbach*, seu Murbacense monasterium, hactenus superest in diœcesi Basileensi ad Vosagi montana. Sancti Gregorii monasterium in Alesatia, diœcesis Argentinensis, vulgo *Munsterthal*, Regulam sancti Benedicti hactenus servat.

• Mauri-Monasterium, olim a sancto Leobardo conditum in Alesatia, sic dictum a Mauro abbate, qui regnante Theodorico quarto vixit, vulgo *Maurmunster*. hactenus perstat sub congregatione S. Vitoni.

• Melundense cœnobium, vulgo *Molesmes*, diœcesis Lingonensis, in pago Tornojorensi, a Chlodoveo magno conditum dicitur in vico Melundis, in valle angusta sito, postea translatum ad fluvium Armentionein. Sancto Michaeli a principio sacratum fuisse monasterium ferunt: nunc Sancti Martini dicitur. Hinc est quod non de hoc Melundensi, sed de Melidunensi Sancti Petri monasterio explicanda putem hæc verba quæ habentur in catalogo fratrum conscriptorum monasterii Sancti Galli: *Nomina fratrum de cœnobio Sancti Petri Melondis. Epelinus abbas. Abel monachus. Ratbaldus monachus.* Quod si ita est, eodem nomine utrumque monasterium aliquando appellabatur. Certe Melidunense Sancti Petri cœnobium a Sewino Senonensi archiepiscopo, non primitus ædificatum, sed restauratum dicitur apud Ordericum Vitalem in Historiæ lib. VII. Melundensis cœnobii abbas fuit Bernardus abbas Melundensis, qui Jonæ Eduensis episcopi litteris subscripsit anno 18 Caroli Calvi in Spicilegii tomo VIII, pag. 145. In Necrologio Flaviniacensis memorantur VII *Id. Martii Wido Melundensis abbas.* Et III *Non. Julii Hugo abbas Melundensis, Flaviniacensis monachus*, qui nescio an idem rursus inscribitur eodem modo III *Id. Octob.* Apud Petrum Venerabilem in lib. I, epist. 27, nominatur abbas *Melundensis*, quod monasterium

Guillelmo abbas Divionensis ad meliorem frugem revocasse perhibetur. Hæc in adversariis meis invenit ad locum illum utcumque illustrandum. Lege Chronicon Hugonis abbatis Flaviniacensis in tomo I Labbeano, pag. 248.

† Monasterium Sancti Reginberti existimo non aliud esse quam sancti Ragneberti in pago Luglunensi, olim Bebronnense a Bebronna torrente dictum, hactenus superstes. Illud scrupulum injicit, quod Ansegisus Francus potius educari debuit in aliquo Francorum monasterio quam extra Franciam: quo nomine veteres Neustria passim, aliquando etiam Austriæ regnum intelligebant. De Regenberchto magistro agit Alcuinus in carmine 264; at qui ad hunc locum? Cellam Bebronnensem (ut id in transitu observem) imperante Carolo Magno tenuit Nantharius Sithiensis abbas eo nomine secundus, ut constat ex litteris cujusdam Ertharii, quæ exstant in chartario Folcui. i Levitæ, incipiuntque ab his verbis: *Domino venerabili in Christo Patri Nanthario abbati de Monasterio Sithiu, sive de cella quæ dicitur Bebronna, ubi Ebrogerus præpositus esse videtur.* Sic vero desinunt: *Actum Bebronna in mense Octobrio anno 39, regnante Carolo rege, anno 6 imperii ipsius.*

• Hinc patet abbates etiam regulares eo tempore opes quasi proprias habuisse: quod patet multorum abbatum exemplo, qui testamenta condiderunt.

• Et tamen Adso superius relatus in Observatione prævia innuit Ansegisum Luxovii tumulatum fuisse: at præferenda hujus chronographi contemporanei auctoritas.

• Ergo tum fiebant interruæ ex *drappo albo*, quæ ob id stamineæ dicte infra. Huc spectat id quod legere memini in chartario Folcuii Levitæ ac monachi Sithiensis de donatione Deodati clerici Ollardo abbati Sithiensi facta, litteris datis anno 32 regni Caroli Magni, quibus litteris Deodatus nonnulla prædia concessit ad opus *monachorum in monasterio Sithiu degentium*, id est ad comparandos drappos ad camisias ultramarinas, quæ vulgo *berniacrist roitanur*. Lege Menardum in Concordiæ caput 62.

caseorum pensas xv per libras lxxii, salis modios xxv. In mense Septembrio ova mille, de illa gregaria pagensi lx, de Irtio et Idtio mappæ iii, longitudinis ulnarum x, latitudinis ii, de Apuliaco mappa una ejusdem mensuræ. Lintea ad manus tergendas villosa iii, unumquodque de ulnis quinque in longitudine, in latitudine iii: de Gera camsiles iii ad mappulas faciendas longitudinis ulnarum xiii, latitudinis trium: de Clariaco mappam unam habentem in longitudine ulnas x, in latitudine iii. Item de Hirtio camsilem de ulnis xii, in latitudinis ad pedes tergendum. De Campomis toaculam i, de Rosontio similiter. De Floriaco similiter. De prædicta gregaria caseorum pensas xxx per libras lxxii. Filtra ^a ad saccos faciendum xii, ad lecta quantum necessitas proposcit. Porcos saginatos ad adipem et lardum cum uactis lx, et insuper quantum necesse fuerit. De ministerio Rosontione fabarum modios tres, pisorum modios v. Ad Nativitatem Domini aucipastas ^b tres, pullipastas xx, pullos lx, ova ccl, et in Pascha similiter. Cere lib. iii, mellis sextarios tres, et in mense Novembrio ova d, ligna, carra lx. Inter illam crucem Paldriaco et Bladriciagas fabarum iii, pisorum mod. v. Ad Nativitatem Domini aucipastas xv, pullipastas xii, pullos lx, ova ccl; in Pascha similiter. Cere lib. iii, mellis sextarios iii. In mense Decembrio ova d, ligna, carra lx; de Campanis fabarum mod. iii, pisorum modios viii. Ad Nativitatem Domini aucipastas iv, pullipastas vii, pullos lxx, ova ccl, et in Pascha similiter. Mellis sextarium unum, cere lib. i. In mense Januario ova d, ligna, carra lx, de Sadanna et Bubulo-captiva fabarum mod. ii, pisorum modios iv. Ad Nativitatem Domini aucipastas ii, pullipastas x, pullos xxx, ova c, et in Pascha similiter, mellis sextarios ii, cere lib. ii. In mense Februario ova d, ligna, carra xii, de Gariciagas, Buno, et Gera, fabarum mod. iii, pisorum mod. iv. Ad Nativitatem Domini aucipastas tres, pullipastas xii, pullos xi, ova ccl. Et in Pascha similiter mellis sextarium i, cere lib. i. Et in mense Martio ova l, ligna, carra xii, de Petreoponte et Wirto-laico toaculas ii, fabarum mod. v, salis mod. xv. Ad Nativitatem Domini aucipastas ii, pullipastas xxvi, pullos cv, ova d, et in Pascha similiter. Mellis sextarios ii. Et in mense Aprili ova d, de Idcio fabarum mod. i, pisorum mod. i. Ad Nativitatem Domini aucipastam

unam, pullipastas iv, pullos xxv, ova l. Et in Pascha similiter, mellis sextarium i, cere lib. i. Et in mense Maio ova l, ligna, carra xv, de Irtio fabarum mod. i, pisorum mod. ii. Ad Nativitatem Domini aucipastam unam pullipastas iv, pullos xxv, ova l, et in Pascha similiter, mellis sextarium i, cere lib. i. Et in mense Junio ova d. Item de Rosontione in mense Augusto ova clxvi, de illa cruce et campanis ova clxviii. De Revereis-curte vini modios xlvi, ova cclv. vinum de Alpiaco mod. ccl, de Riparensi curte mod. cl, de Abriaco mod. l, de Burgundia mod. l: sunt modii dc. Adumaticum mod. xxxii. Sicerca, humolone, quantum necessitas exposcit. Cere ad illam ecclesiam libras cc, olei libras cxxx, adipem mod. viii. Ad opus fratrum cere lib. c, olei lib. c. Ad pelles hirciuas sexaginta compositas lib. iii. Ad cordebisus xl, comparandum lib. iii, ad coria bovina xx lib. iii. Capellos nigros viii, de solid. xxxii alios quatuor, unumquemque de solidis vi, qui sunt solidi ii. Tres qui remanent de solidis septem, qui sunt simul lib. ii et semis. Ad stamineas xxx optimas comparandum lib. i, ad femoralia paria xxx lib. i, ad infirmorum curam mel et pigmenta lib. i. Ad saccos quindecim comparandum griseos sicciscos, unde cappe fiant, lib. x, id est talis ordi, unumquodque de solidis x. Et duos optimos capellos de solidis xxx, quinque qui supersunt de solidis xxxvi, novem vero de solidis cliv, id est unumquodque de solidis sex ad roccos faciendum, qui sunt rocci xviii: colligunt super totum libras x. Ad sagos xv in lecta mittendum lib. ii et semis. Ad pelles herbicinas, unde pellicea fiant solid. x. Ad vuantos lib. i, ad fasciolas lib. i: sunt in summa lib. xxx. Ad infirmorum curam mansionilem, qui dicitur Bothmeregus, et quantumcunque decet, sauram, id est de porcis, mutones, herbices, pullos, ova, omnem decimam nostram ad ipsam domum infirmorum concessimus, de nutrimentis nostris et de vasallis nostris ad portam monasterii dedimus villam Noviomum, et illos mansioniles qui dicuntur Gisimacas, Strotella, Sanctum Stephanum, Luvicinas, Bantana, Cisternas, Lenticulosa, ad illorum infirmitates et necessitates ex charitate, et caseos, et butyrum, necnon ad illorum famulos nutriendum, etc., quæ necessaria sunt concessimus.

^a Filtrum dicitur antiquis, quiddam ex lana coacta et compressa conficitur, qualis est illa materia, ex qua pilei conficiuntur, vulgo *du feutre*.

^b Sic vocabant artocreata ex aucis seu anseribus,

et pullipasta quæ ex pullis: quorum esus monachis concedebatur in festis Nativitatis et Paschæ ex concilio Aquisgranensi